

TBMM
YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 1606
Tarih : 27.09.2023

10/226

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Anayasa, yasalar ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmış temel bir hak olan sendikal hakların genişletilmesi, sendikaya üye olan işçilerin yaşadıkları hak ihlallerinin engellenmesi ve sendikal haklarla ilgili yasaların etkin uygulanmasının sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98. İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

C. Otlu

Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

İşçilerin; ekonomik, sosyal ve siyasal hakların yaygınlaştırılmasını sağlayan en önemli sosyal haklar, sendika kurma ve sendikaya üye olma hakkıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Gereğince; İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2023 Temmuz Ayı İstatistikleri Hakkında Tebliğ'ine göre; 2023 yılının temmuz sonu itibarıyla 16 milyon 413 bin 359 işçiden 2 milyon 421 bin 940 işçinin sendikalara üyeliği bulunmaktadır. Sendikalaşma oranı yüzde 14,7 oranında gerçekleşmiştir. İşçilerin yüzde 85'inden fazlası sendikasız çalışmaktadır. Hizmet-İş, Türk Metal, Öz Sağlık-İş, Genel-İş, Tez Koop-İş, Belediye-İş ve Koop-İş, üye sayısı en çok olan sendikalardır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkına Örgütünün (OECD) istatistiklerine göre Türkiye, OECD üyesi ülkeler içinde en düşük sendikalaşma ve toplu iş sözleşmesi kapsamına sahip ülkelerden birisidir. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun (ITUC) 30 Haziran 2023 tarihinde yayınladığı, 149 ülkeyi kapsayan, Küresel Haklar Endeksi 2023 raporunda; hayat pahalılığı ve işçi haklarına yönelik saldırılar açısından Türkiye işçiler için en kötü 10 ülke arasında yer almaktadır. DİSK-Ar'ın, sendikalaşma üzerine yaptığı araştırma işçi haklarının korunması ile demokrasinin gücü arasında net bağlantıyı ortaya koymuştur.

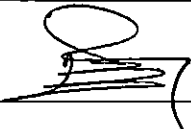
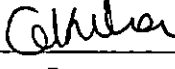
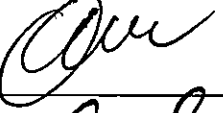
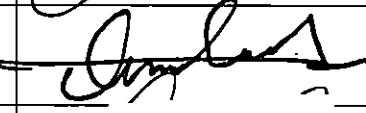
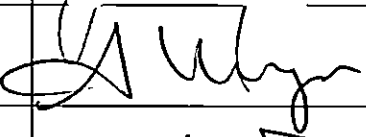
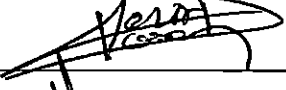
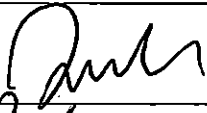
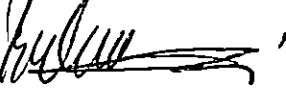
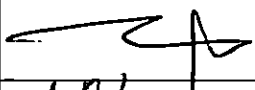
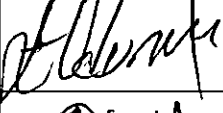
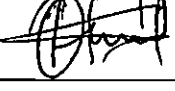
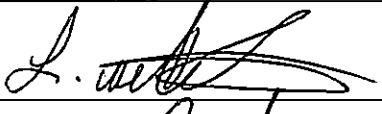
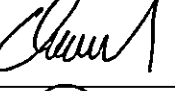
Sendikal özgürlüklere karşı var olan tehditlere karşı hukuki olarak koruma getirilmiş, bu nedenle anayasa, yasa ve uluslararası sözleşmelerde düzenlemeler yapılmıştır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 23. maddesine göre; herkesin, sendika kurmaya ve kurulu bir sendikaya katılmaya hakkı vardır. Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesinin 8.maddesi sendika kurma, faaliyette bulunma ve üst örgütlere üye olma ilkesini tanımlamıştır. Anayasa'nın 51.maddesi, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerin korunması ve geliştirilmesi için önceden izin almaksızın sendika kurmayı, sendikaya üye olmayı ve işçilerin sendika üyeliğinden ayrılmaya zorlanamayacağını güvence altına almıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 87 No'lu Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi, 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, sendikaya üye olduğu için işçinin iş akdinin feshedilemeyeceğini vurgulanmıştır. Türk Ceza Kanununda, sendikalı olma hakkının engellenmesine dönük baskı ve eylemlerin 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir.

Anayasa, yasalar ve uluslararası sözleşmelere rağmen, sendikalaşma hakkı engellenmekte, işçiler sendikalı oldukları için hukuksuz bir şekilde işten çıkarılmaktadır. Demokratik haklarını kullanarak sendikaya üye olan işçilerin akitlerinin feshi, 4857 Sayılı İş

Kanunu'nun işverenin fesih hakkını düzenleyen 25. maddesine göre belirlenmiş olan SGK kodlarından; işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması Kod 46, İşçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi Kod 49'a dayandırılarak yapılmakta böylelikle işçilerin kıdem ve ihbar tazminatı almaları, işsizlik ödeneğinden yararlanmaları engellenmektedir. İşten çıkartılan sendikalı işçilerin onurunu zedeleyen, ağır hak ihlalleri yaşamasına neden olan "İşveren tarafından işçinin ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırı davranışı nedeni ile fesih" kodu olan Kod 29'un 01.04.2021 tarihinde kaldırılarak 9 yeni işten çıkış kodu getirilmesi olumlu olarak görünse de uygulamada hiç bir farklılık yaratmamıştır.

Çorum Bilsar Tekstil işçileri, Şanlıurfa TÜVTÜRK Araç Muayene İstasyonu işçileri, Aluform Pekintaş fabrikası işçileri örneğinde olduğu gibi Anayasal haklarını kullanarak sendikaya üye oldukları için hukuksuz bir şekilde işten çıkartılan işçiler hak aramak için mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Sendikalı işçilere yapılan mobbing ve baskının, işten çıkartılma korkusunun sendikalaşma oranında düşüklüğe neden olduğu iddia edilmektedir.

Anayasa, yasalar ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmış temel bir hak olan sendika kurma ve sendikaya üye olma hakkının genişletilmesi, sendikal özgürlüklerin güvence altına alınmasının sağlanması, sendikaya üye olan işçilerin çeşitli bahanelerle işten çıkarılmalarının, baskı ve hak ihlallerinin engellenmesi, sendikalı oldukları için işten çıkartılan işçilerin haklarının iadesinin sağlanması amacıyla Meclis araştırması açılmalıdır.

1	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	KARS	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7			
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	